

بررسی روند مقالات تغذیه و صنایع غذایی در منابع فارسی

مجری: فرناز خوشنویسان

نوع طرح: متعارف کوتاه مدت

سال شروع: ۱۳۹۰

سال پایان: ۱۳۹۱

چکیده

مقدمه

تعداد مقالات منتشرشده یا تعداد استنادها در مجلات علمی اغلب به‌عنوان شاخص رتبه‌بندی پژوهشگر در مراکز تحقیقاتی و دانشگاهی به‌شمار می‌رود. از اواخر دهه ۱۹۸۰ میلادی در جهان، تعداد کل مقالات نمایه شده افزایش یافته است. در ایران نیز به دنبال افزایش تعداد دانشگاه‌ها و مراکز تحقیقاتی در سال‌های اخیر، پیشرفت قابل توجهی در حوزه پژوهشی و چاپ مقالات به وجود آمده است که در این میان رشته علوم تغذیه از این قاعده مستثنا نیست. روزآمد کردن بانک اطلاعاتی پژوهش‌های تغذیه ضمن معرفی وضعیت موجود پژوهش‌های علمی، در افزایش کمی و کیفی پژوهش‌ها و نیز تحلیل روند آن‌ها در جهت برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری در حوزه تغذیه کشور حائز اهمیت است. از این‌رو هدف از این مطالعه شناسایی و تحلیل پژوهش‌های تغذیه‌ای کشور در سال‌های ۱۳۹۰-۱۳۸۰ در مجلات ایرانی فارسی‌زبان است.

روش‌ها

این مطالعه توصیفی با جستجوی عنوان به‌عنوان تمام مجلات چاپ ایران در گروه‌های مختلف علوم پزشکی، علوم پایه، کشاورزی، دامپزشکی در یک دوره ده‌ساله صورت گرفت. تمامی عنوان‌های مقالات بر اساس بانک داده‌های موضوعی CABI (Centre for Agricultural Bioscience International) در زیرمجموعه فنون و روش‌ها، مواد غذایی، بیوشیمی و فیزیولوژی تغذیه، تغذیه و سلامت و تغذیه بالینی قرار گرفتند. روش‌شناسی مقالات نیز تعیین گردید. آنالیز آماری نیز با استفاده از روش‌های توصیفی و کای دو برای معنی‌دار بودن روند مقالات در زیرگروه‌های موضوعی و روش‌شناسی بر اساس سال انجام شد.

یافته‌ها

تعداد کل مقالات فارسی ۲۱۲۷ عنوان بود. بیشترین مقالات تغذیه فارسی از نوع اصیل (۹۷/۸ درصد) به ترتیب با موضوع بالینی (۴۲/۱ درصد) سپس موضوعات تغذیه و سلامت (۲۳/۵ درصد)، بیوشیمی و فیزیولوژی تغذیه (۱۷/۶ درصد) و مواد غذایی (۱۳/۴ درصد) و درنهایت فنون و روش‌ها (۳/۴ درصد) بودند. از نظر متدولوژی، بیشترین روش تحقیق از نوع توصیفی، سپس تجربی بود. روند مقالات از نظر متدولوژی و موضوع در سال‌های متوالی از نظر آماری تفاوت معنی‌داری نداشت.

بحث و نتیجه‌گیری

زمینه‌های پژوهش تغذیه به‌ویژه در ۵ سال اخیر به‌طور قابل توجهی گسترش پیدا کرده که می‌توان به توانمندی در پرورش نیروی انسانی، تجهیزات و حمایت مسئولان و مدیران علمی کشور در امر پژوهش و افزایش چاپ مجلات در راستای اجرای برنامه‌های پنج‌ساله اول تا سوم و سرمایه‌گذاری بیشتر در تولید علم

نسبت داد. درمجموع نوع، حیطه موضوعی و روش پژوهش مقالات از برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری مشخصی پیروی نمی‌کند تا بتواند به حل مشکلات بپردازد و جامعه را از نتایج کاربردی آن بهره‌مند سازد. این امر نیازمند تهیه نقشه راه پژوهش در حوزه غذا و تغذیه با مشارکت و توافق همه ذی‌نفعان است. گام اول در راه تهیه چنین نقشه‌ای ترسیم وضعیت موجود است. مطالعه حاضر توصیفی کمی از روند و حیطه‌های پژوهش غذا و تغذیه کشور به دست داده است؛ اما تعمیق بیشتر نتایج منوط به ارزیابی دقیق‌تر پژوهش‌ها به شیوه ارزیابی نقادانه و کیفی مقالات خواهد بود.

واژگان کلیدی: بانک اطلاعاتی، تغذیه، غذا، روش‌شناسی، پژوهش.